a VI-a a liceului comercial, (Racionális számtan a kereskedelmi líceumok VI. osztálya számára) 1938, *Algebra financiarã*, VII., (Pénzügyi algebra, VII.) 1938, *Algebra financiarã* VIII., (Pénzügyi algebra, VIII.) 1938.

A Felsõ Kereskedelmi Iskola 1941-tõl ismét magyar tannyelvû középiskolaként mûködött 1948-ig. Párhuzamosan, külön mûködött a leány, illetõleg a fiúiskola. Az iskola ekkor négy osztályos volt. Szaktantárgyai közül fontos a kereskedelmi ismeretek, a könyvvitel, áruismeret, gép- és gyorsírás. A tanulók két idegen nyelvet tanultak: németet és franciát. Az állami középiskola tantárgyai között szerepelt a hittan is.

A Felsõ Kereskedelmi Iskola tanulói származási helyüket tekintve mintegy 30 %-ban szatmárnémetiek voltak, sokan voltak nagybányaiak, felsõbányaiak, és jelentõs számban vidékiek. Az iskola tanulói között ebben az idõszakban román tanuló nem volt.

1944 õszétõl az iskola két lány- és egy fiú- osztállyal mûködött Szatmárnémeti Magyar Tannyelvû Állami Kereskedelmi Leány és Fiúlíceum néven. Ebben az idõszakban a líceumot Bánkos Loránd, Donka Magda, Némedy Gáborné, Kovács Katalin igazgatók, többnyire rövid ideig vezették.

A kereskedelmi líceum diáksága is részt vett a városi diákság mûvelõdési mozgalmaiban. Színjátszó versenyen például Shakespeare: *A makrancos hölgy*, Vörösmaty Mihály: *Csongor és Tünde* címû darabokat sikerrel adták elõ.

A kereskedelmi líceum tanulói közül 1946-ban a görög katolikus vallásúakat hivatalból áttették a román tannyelvû líceumba.

Az 1948. évi tanügyi reform után az iskola neve: Gazdasági – Pénzügyi Ügyviteli Szakiskola lett. Igazgatója: Kovács Katalin. Elsõ tanévében három párhuzamos osztályában 64 tanuló volt, közülük 41-en érettségiztek.

A magyar tannyelvû líceum rövidesen a román tannyelvûvel közös igazgatás alá került, 1954 után megszûnt.

Bóra László

Vidékfejlesztés a gyakorlatban

A Közgazdász Fórum szerkesztõbizottsága a két kistérségi felmérés következtetéseit az alábbiakban örömmel közli, mivel a RIF példaértékû, követendõ kezdeményezésének tekinti.

Szék község fejlesztésének lehetõségei – helyzetfelmérés

A RIF (Romániai Magyar Közgazdász Társaság Ifjúsági Frakciója) keretén belül, az Új Kézfogás és Illyés Közalapítvány támogatásával, gazdasági helyzetfelmérést végeztünk a „Szék–Füzes völgye” kistérségben. Célunk segíteni a kistérség gazdasági fellendítését.

A következõkben bemutatjuk a kistérség egyik községében, Széken elvégzett helyzetfelmérés eredményét, illetve javaslatainkat e helység fejlesztésére.

A helyzetfeltárás, a Kolozs megyei Mezõgazdasági és Élelmezésügyi Fõigazgatóság Statisztikai adatbázisának, a községi kérdõívek elemzésén, illetve a polgármesterekkel folytatott beszélgetéseken alapszik.

Földrajzi sajátosságok

Szék Kolozs megyében, az erdélyi Mezõségen található. A Kis-Szamos partján húzódó hegy déli oldalán fekszik. Éghajlata mérsékelt, szelektõl védõ hegyek veszik körül. Levegõje egészséges, enyhén sós. Lapályai földmûvelésre nem alkalmasak, a gyengén termõ szántók többnyire a hegyoldalakon fekszenek. A földeken kukoricát és zöldséget termesztenek. Sok a mûveletlen földje. Erdõi messzebb esnek a helységtõl. A falu déli részén kiszáradt halastavak találhatók. Elszigetelten áll, sem vasút, sem közút nem szeli át.

Története

A krónikák szerint már 1291-ben, III. Endre idejében Szék különleges jogokkal felruházott szabad királyi város volt. A bányákból kitermelt és értékesített só jelentõs jövedelmét képezte az állami kincstárnak.

1366-ban Nagy Lajos király személyesen jött el, hogy döntsön a Bonchidával folytatott határ-perek ügyében. A király maga járta körül és jelölte ki a két helység közötti határt, amelyet a székiek azóta is Királyhatárnak neveznek.

A vár Szent István korában épült. Dokumentumok szerint a XVII. század végén már teljesen lerombolódott. Ma már a körvonalai is alig vehetõk ki a begyepesedett Várdombon.

A XVI. században Szék bányáit, valamint halas-

tavait a fejedelmek fennhatósága alá helyezték, hogy azok jövedelmét a török adóba fizessék. A fejedelmek gyakran zálogba adták ezeket az erdélyi fõuraknak. Ily módon voltak az itteni sóbányák a Bánffyak, Bornemisszák és Kendyek birtokában. 1610-ben így lehetett Szék a Báthory Gábor elleni merénylet színhelye. Széket többször látogatták meg fejedelmek. 1649-ben II. Rákóczi György tartózkodott itt fiával, Zsigmonddal.

A XVII. században (mindamellett, hogy elszigetelt helyen fekszik) Széket sem kerülték ki a kuruc–labanc harcok. 1644-ben a kökényesdi rablók fosztották ki a várost. 1705-ben a város hasonló dúlások áldozata lett. A Kapusnál táborozó seregek elé gyakran hordták a székiek az aranyat és ezüstöt, csakhogy megkíméljék õket a gyújtogatástól.

Az 1717-es nagy tatárbetörés színhelye a református templom volt. Augusztus 24-én, Bertalan napján a tatárok váratlanul rajtaütöttek a mit sem sejtõ, imádkozó tömegen. Rengeteg embert legyilkoltak, mintegy 700-at rabságba hurcoltak, a várost pedig felgyújtották. A rabságból kevesen tértek haza, de rövidesen azok is a pestis áldozatai lettek. Az 1717-es események krónikája szerint – melyet az akkor életben maradt pap írt –alig maradt Széken 100 lélek. Ekkora tragédia nem érte soha ezt a várost, ezért az életben maradtak úgy döntöttek, hogy ezentúl az augusztus 24-i Bertalan-napra böjttel és háromszori istentisztelettel emlékeznek. Ettõl az idõtõl kezdve a széki gyereket, amikor az Úr asztala elé viszik megkeresztelni, fekete kendõvel terítik le, és ugyancsak ettõl kezdve a nõi viselet domináns színe a fekete lett.

Az újjátelepítés után a város ismét hamar fejlõdésnek indult, újabb politikai események színhelyévé vált. 1741-ben a vármegye urai itt tették le a Mária Terézia iránti hûségesküjüket.

Az 1800-as években újabb tûz pusztított, ennek ellenére a város újból virágzani kezdett, ekkor lett Szolnok-Doboka vármegye székhelye.

Az 1812-es nagy bányaszerencsétlenség a város hanyatlásának kezdetét jelentette. A sóbányát 1822-ben végleg bezárták, ennek következtében a kereskedelmi és társadalmi élet végzetesen megromlott: 1822-ben elköltöztették a vármegyeházat, 1876-ban megszûnt a törvényszék, 1884-ben a város nagyközséggé alakult, 1899-ben ismét nagy tûzvész áldozata lett a helység. Ezek után a lakosság nagyon elszegényedett, az elpusztult épületeket már nem tudták újjáépíteni, a szép városi házak helyébe kis parasztházak épültek. A városból, illetve most már községbõl, a hivatalok megszûnése miatt, eltûnt az értelmiségiek és tisztviselõk rétege. Ennek hatása meg is mutatkozott, a község elszigetelõdött, a paraszti életforma vette kezdetét.

A két világháború után valamelyest beinduló mezõgazdasági fellendülést félbeszakította a kollektivizálás. A széki férfiak ebben az idõben kezdtek a kõmûvességgel foglalkozni. A község újból fejlõdésnek indult, a más városokban, falvakban dolgozó, jól keresõ férfiak hamarosan szép, új házakat kezdtek építeni maguknak.

1989-ben újabb korszak köszöntött be. Széken is megismerték a munkanélküliséget. Kezdetleges eszközeikkel a székiek nem tértek vissza a földmûveléshez. Ezért választották a könnyebb utat. A férfiak, asszonyok külföldre mentek dolgozni. Ennek negatív hatása hamarosan érezhetõ lett a falu életében.

A lakosság összetétele

Az 1992-es népszámláláskor a faluban 3189 fõt számláltak, mely a megye lakosságának 0,41%-át teszi ki. A községhez egyetlen falu sem tartozik, belsejében a népesség-koncentráció maximális. A lakosság száma szerint Szék nagy község.

Amint a következõ táblázatban is láthatjuk, 1966–1977 között a lakosság száma folyamatosan nõtt, azonban 1977 után lassan csökkenni kezdett, 1992-ben a lakosság száma 78,2%-a az 1977-ben számláltnak.

Helység	A népesség száma 1966-ban	A népesség száma 1977-ben	Össznövekedés	Évi növekedési ráta	A népesség száma 1992-ben	Össznövekedés	Évi növekedési ráta
Szék	3934	4080	3,7%	0,1%	3189	-21,8%	-1,6%

Szék népsûrûsége 1992-ben 56,57 fõ/km^2 volt, 17 fõvel több a megye más vidéki településeinek átlagánál.

A település lakosságának száma tovább csökkent, ma már csak 2945 fõ. Az utóbbi években a születések és elhalálozások egyenlege negatív elõjelû volt, amit a jelentõs mértékû elvándorlás is fokozott. Ez sajnos mindenképp a lakosság folyamatos elöregedéséhez vezet.

A népesség korstruktúrája sem a legkedvezõbb: az országos 22,1%-hoz (vidéki települések) viszonyítva a 60 év fölötti lakosság 28,1%-os aránya nagyon nagy. Észrevehetjük, hogy ez az arány sokkal nagyobb a településen élõ fiatalok (0–14 év közötti) 15,6%-os arányánál. Ez a születések számának állandó csökkenésével magyarázható.

A lakosság korösszetétele tükrözõdik a gazdasági aktivitás szerinti megoszlásban is. Az 1992-es évi népszámlálás adatai alapján 100 aktív keresõre 120 inaktív jutott, az össznépesség 45,4%-a aktív keresõ. A község foglalkoztatási mutatója: 0,75%, mely az aktív lakosság gyenge kihasználását mutatja, ez azonban nagyobb a megyei 0,71%-os átlagnál.

Az aktív lakosság legnagyobb hányada (78,74%) a mezõgazdaságban dolgozik. Továbbá 12,52% iparral vagy építkezéssel foglalkozik, a fennmaradt 8,74% magánvállalkozó vagy közalkalmazott (kiskereskedelem, oktatás, egészségügy, kultúra, önkormányzat, közszállítás, áruszállítás, pénzügyi szektor, egyebek). A más településekre ingázó személyek aránya nagyon kicsi.

Széken a munkanélküliségi ráta nagyon alacsony (3%), viszonyítva az országos vidéki átlaghoz, melynek szintje 5%. Gazdag községnek tekinthetõ, a szegény családok aránya a helyiek nyilatkozata szerint, alig közelíti meg az 5%-ot.

Gazdasági helyzet

1. Ipari és építkezési tevékenység:

A község gazdasága nagyrészt mezõgazdasági jellegû, ennek ellenére az utóbbi években egyre több kereskedelmi és ipari kisvállalkozás alakult. A kereskedelmi társaságok közül megemlítenénk a pékséget, a fémfeldolgozót, a bunda-, kesztyû- és készruhakészítõ vállalatokat, szolgáltató vállalatokat. A község területén 28 családi vállalkozás (malom, olajprés, alkoholgyártás, seprûkészítés, építkezés) és 36 ipari engedéllyel rendelkezõ természetes személy mûködik. 1000 lakosra 29,5 vállalkozás jut, tehát az ipari vállalkozások száma elég alacsony.

2. Mezõgazdasági tevékenység:

A szántóföld területnagysága a községben (0,78 ha/fõ) magasabb a megyei vidéki átlagértéknél (0,73 ha/fõ). A földterület mûvelési ágak szerinti megoszlása eltér az átlagtól: míg országosan a mezõgazdasági területnek 62,8%-a szántó, a községben ez az arány 44,1%. A legelõk és kaszálók aránya 31,6%.

A mezõgazdasági területek 70%-a magántulajdon.

Az aktív lakosság 78%-a a mezõgazdaságban dolgozik.

A község mezõgazdasági termelésére jellemzõ növények: búza, rozs, kukorica, cukorrépa, burgonya, napraforgó, zöldségfélék.

Az állattenyésztési arányok jóval a megyei átlag alatt helyezkednek el, amint az alábbi táblázat is mutatja:

Állatfajta	Állat/100 ha – Szék	Állat/100 ha - Kolozs megye
szarvasmarha	12,9	27,6
sertés	46,9	144,7
juh	56,1	83,1
szárnyas	1460,3	1096,0

Az alacsony arányok a takarmánynövények kis mértékû termesztésének köszönhetõk. A sertéshúsár csökkenésének következtében a sertéstenyésztés nem kifizetõdõ tevékenység a község számára.

3. Kereskedelmi és szolgáltatási tevékenység:

A kereskedelemmel foglalkozó vállalkozók két tevékenységi körben dolgoznak: élelmiszer-kereskedés és kiskereskedelem, a foglalkoztatottak száma: 16 fõ. A szolgáltató vállalkozások többsége családi vállalkozás, illetve kisiparos. A község számára biztosított szolgáltatások: vendéglõk, fodrászat, autójavítás, zenész, temetkezés.

Szék természeti adottságai, kedvezõ fekvése, szép természeti környezete, több száz évre visszanyúló történelmi és népi hagyományai kellemes otthont nyújthat az érdeklõdõ turistáknak.

Az utóbbi évtizedben a település lakásállománya jelentõs mértékben gyarapodott. Egy lakásra 2,15 személy jut, egy lakás lakható területe átlagosan 33,7 m^2/lakás, egy személyre jutó lakóterület 15,6 m^2, lakásterülettel a község példásan el van látva. A lakások 80%-a egy- vagy kétemeletes, biztonságos és modern alapanyagból készült. A lakások jó része beépített fürdõszobával, konyhával rendelkezik. Gondot okoz azonban az ivó- és szennyvízhálózat hiánya.

Infrastruktúra

Ivóvíz- és szennyvízcsatorna-hálózattal a háztartások 23%-a rendelkezik, ami a vidéki helységek átlaga alatt van, központosított szennyvízcsatorna-hálózata nincs. Azoknak a háztartásoknak, melyekbe a víz be van vezetve és szennyvízcsatornával rendelkeznek, saját szennyvízgyûjtõ tartályuk van. A kommunális ellátás hátránya, hogy vezetékes gázszolgáltatás sincs, ezért a téli idõszakban fûtésre faanyagot használnak. A közlekedés szempontjából Szék hátrányos helyzetû település. A község a legközelebbi város felõl, Szamosújvárról a 103C megyei úton közelíthetõ meg, 4,6 km kövezett úton. Széket nem szeli át a vasútvonal. A közúti közlekedésben a székiek „a 2000. évi adatok” szerint mintegy 320 személygépkocsival ren-

delkeztek, 1000 lakosra jutó állományuk 109 autó. A helység saját digitális telefonközponttal rendelkezik ugyan, de ez csupán maximum 200 lakásnak biztosíthat telefonszolgáltatást. A telefonközpont a nemzetközi telefonhálózathoz kapcsolódik, 1000 lakosra jutó távbeszélõk száma 136.

A lakosság egészségügyi alapellátását két háziorvos, illetve három asszisztens biztosítja. Az orvosi rendelõben havonta átlagosan 200 fõ fordul meg. A községben egy gyógyszertár is található. Széken nincs bölcsõde, a 3–6 éves gyerekek oktatása két óvodában folyik. 2000-ben az óvodáskorúak száma 78, a községben négy óvónõ dolgozik. Egyetlen általános iskola mûködik 219 tanulóval és 19 tanárral. Az iskolázott gyerekek számának csökkenése miatt több terem üresen áll. Az épület állapota elég jó, felszereltsége azonban gyenge. A középfokú oktatás intézményrendszere hiányát , vagy a megye székhelye (Kolozsvár), vagy a szomszédos települések (Szamosújvár) iskolarendszerei helyettesítik.

A szabadidõ hasznos eltöltésére a közmûvelõdési könyvtár nyújt lehetõséget. További programot nyújthat a 200 férõhelyes elõadásteremmel rendelkezõ mûvelõdési ház is, valamint a mozgás kedvelõinek a sportpálya. Az idegenforgalmi vonzerõt képviselõ létesítmények közül megemlíthetjük a fatalpon lévõ nádfedeles házat a XIX. századból, az 1241-ben épült református templomot, a római katolikus templomot, az ortodox fatemplomot, a régi sóbányát, illetve az ennek helyén keletkezett édesvizû tavat.

A község és környéke jelentõs természeti és táji vonzerõvel is rendelkezik, mely a Csukás-tónak, az Aknatónak, a sósfürdõnek, a Mikolai szakadéknak, a sósrétnek (sóvirág és más ritka növények), illetve a széki nádasoknak köszönhetõ. Szék néphagyományáról híres. Ki ne ismerné a széki népviseletet, néptáncot, népzenét, szokásokat.

Hogyan tovább…

A kérdõíves felmérés kiértékelése, illetve a község vezetõivel és lakosaival folytatott beszélgetések alapján arra a közös következtetésre jutottunk, hogy a helység gazdasági fejlõdését a turizmus segítheti elõ.

Milyen lehetõségeket biztosít a turizmus fejlesztése?

A turizmus fejlesztése nemcsak a bevételek növekedését vonja maga után, hanem a turisták ellátásához szükséges termékek, szolgáltatások elõállítását is ösztönzi. A turisták a nyaralás során megismert, megkedvelt termékeket szívesen keresik késõbb is, tehát az áruexportot ösztönözheti.

A turizmusban rejlõ értékek, szolgáltatások kedvezõ irányba befolyásolják a befektetõi döntéseket, hiszen az adott helység természeti szépségei, történelmi és kulturális értékei nagymértékben befolyásolhatják a befektetõket, hogy szívesen jöjjenek a térségbe vállalkozni.

A turizmus fejlõdése a foglalkoztatottság alakulására is pozitív hatást gyakorolhat. Ugyan nem biztosít évi teljes munkalehetõséget, mivel szezon-jellegû, mindezek mellett azonban a foglalkoztatási lehetõség jelentõsen nõ. Az sem hagyható figyelmen kívül, hogy ebben az ágazatban a munkahelyteremtés költsége 20–21%-kal alacsonyabb, mint az átlagos ipari munkahelyteremtés esetében, valamint azt a tényt sem, hogy a turizmusnak a munkahely-biztosítás mellett érzelmi alapon is népességmegtartó hatása van (lokálpatriotizmus erõsítése, értékek megóvása).

A vidékfejlesztés terén felhasználható sokféle helyzetfeltáró módszer közül az egyik leggyakrabban alkalmazott eljárás a SWOT elemzés. A SWOT elemzés az erõsségek, gyengeségek, fenyegetettségek és lehetõségek kategóriáiba rendezi a vizsgált térség legfontosabb jellemzõit. Ezek a kategóriák pedig nagyon jól harmonizálnak a helyzetfeltáráshoz és a kitörési irányok meghatározásához szükséges stratégiai tervezés fõbb lépéseivel.

A következõkben bemutatjuk, Széken a turizmus területén elvégzett széleskörû kutatásra épülõ SWOT-elemzést, mely kiemeli a legfontosabb vizsgálandó tényezõket.

Erõsségek:

1. Vonzerõadottságok sokszínûsége, gazdagsága, egyedisége

– idegenforgalmi vonzerõt képviselõ létesítmények: református templom, római katolikus templom, ortodox fatemplom, fatalpon lévõ nádfedeles ház (XIX. század), élõ néphagyomány (viselet, tánc, zene), sósfürdõ, régi sóbánya, Csukás-tó,

– különleges események: Szent Bertalan-napi ünnep (1717-tõl), élõ népszokások (karácsonyi, húsvéti, pünkösdi, névnapi, kukoricahántás, szénagyûjtés, szilvaízfõzés, pálinkafõzés),

– szabadidõ és sporttevékenységek: csónakázás, kempingezés a Csukás-tónál, sósfürdõnél, horgászat a Csukás-tón és a széki nádasban, kirándulás, vadászati lehetõségek: vadállomány (vaddisznó, róka, farkas, nyúl, õz),

– természeti és táji vonzerõk a környéken: Csukás-tó, sósfürdõ, sósrét, sóskutak, sóbánya helyén alakult édesvizû tó, széki nádasok, erdõk, legelõk, cserjések, mikolai szakadék.

2. A turizmus fejlõdéséhez szükségesek a szabad kapacitások (a felmérések alapján a lakosság 43%-a hajlandó lenne a turistákat fogadni, illetve ezeknek szolgáltatásokat nyújtani; a turistáknak magánlakásokban, illetve az ez

évben, erre a célra épülõ panzióban biztosíthatnak szállást).

3. A lakosság nagyon vendégszeretõ.

4. Tekintettel arra, hogy a község gazdag történelemmel és néphagyományokkal rendelkezik, változatos kulturális programkínálat alakítható ki.

Hátrányok:

1. a szálláskínálat gyenge infrastruktúrája (gáz-, vízhálózat, csatornarendszer hiánya a községben);

2. földrajzi elszigeteltség (megfelelõ út-, vasúthálózat hiánya);

3. a természeti környezet elhanyagoltsága és az épületek elhanyagoltsága, karbantartásuk hiánya;

4. szolgáltatási kultúra, turisztikai szakképzés, turizmusszervezés, koordinációs szervezet hiánya;

5. alacsony szintû idegennyelv-tudás;

6. turisztikai vonzerõk, attrakciók nem elégséges ismertsége;

7. turizmus-ismeretek hiánya;

8. turisztikai beruházások alacsony szintje.

Lehetõségek:

1. a jövedelemszint várható növekedése;

2. a szabad munkaerõ kihasználásának lehetõsége;

3. a helyi közösség fejlesztésének lehetõsége;

4. a község kulturális életének fejlesztése;

5. az országos turizmusfejlesztési program kínálta lehetõségek;

6. a turizmus fejlesztésére az Európai Unió által meghirdetett pályázatok;

7. kapcsolatkialakítás a környezõ országokkal;

8. teleház létesítése, turisztikai információközpont kialakítása;

Veszélyek:

1. a nem átgondolt tömegturizmus negatív következményei (lég-, talaj-, vízszennyezés, rombolás);

2. a közösségi kapcsolatok meglazulása;

3. a versenytársak versenyképességének erõsödése (Torockó, Szentlászló, Körösfõ, Kalotaszeg stb.);

4. a faluturizmus iránti érdeklõdés esetleges csökkenése.

A SWOT-elemzés segítséget nyújt a helység vezetõinek és lakosainak ahhoz a felismeréshez, hogy a kitûzött célok eléréséhez milyen közös lépéseket kell tenniük.

A kitûzött cél olyan térmarketing, infrastruktúra- és közösségfejlesztés alkalmazása, melynek következtében Szék Kolozs megye egyik kiemelkedõ idegenforgalmi központjává váljon.

E cél elérésének érdekében az alábbiakban megoldási javaslatokat teszünk.

Lakásállomány szempontjából a község felkészültnek tekinthetõ a faluturizmus-hálózatba való bekapcsolódásra, ellenben bizonyos kényelmi szempontokat figyelembe véve, szükségesnek érezzük a gáz bevezetését, a vízhálózat és csatornarendszer kiépítését.

Tekintettel arra, hogy az ide vezetõ út jó része csak kövezett, a község nehézkesen megközelíthetõ, javasoljuk a megfelelõ úthálózat kiépítésének prioritásként való kezelését.

A vendégek jó közérzetének alakításáért, hogy a késõbbiekben is visszatérjenek, illetve még ismerõseik körében is népszerûsítsék, fontosnak tartjuk a szolgáltatások gazdagabb és változatosabb bõvítését. Tehát fontos minél több és magas színvonalon mûködõ turisztikai szolgáltatást nyújtó vállalkozás létesítése, illetve befektetõk vonzása, támogatása. Az ellátást biztosító szolgáltatások mellett a turistáknak szórakoztató programcsomagot is kell biztosítani, akár a környezõ helységek bevonását is számításba véve.

Mivel a helység természeti környezete elhanyagolt és az épületek állapota leromlott, szükségesnek érezzük ezek gondozását, felújítását és karbantartását.

A községnek turisztikai szolgáltatásokat nyújtó múltja nincs, így a lakosságnak nincs szakmai gyakorlata ezen a téren. Úgy gondoljuk, hogy a megfelelõ szolgáltatásnyújtás egyik feltétele a szolgáltatók turisztikai ismereteinek bõvítése. Tekintettel arra, hogy egy turistaközpont nemcsak hazai, hanem külföldi vendégeket is kiszolgál, nagyon fontos, hogy azokkal kommunikálni tudjanak, lényeges követelmény a lakosság képzése, idegennyelv-tanfolyamok szervezése.

A turisztikai hálózat keretében, mely a szállás és étkezés, illetve szórakozási programcsomagoknak keretet teremt, szükségessé válik a szolgáltatás szervezett formájának biztosítása. Ebbõl kiindulva javasoljuk egy teleház létesítését, mely turisztikai központként mûködne, illetve térségmenedzser alkalmazását, akinek a feladata egy helységmarketing-stratégia kidolgozása (megfelelõ reklámstratégia külföldön és belföldön, Interneten stb.) lenne.

Amint már dolgozatunk elején is említettük, célunk segítséget nyújtani a kistérségnek, támogatni õket a gazdasági fejlõdésben. Éppen ezért feladatunknak érezzük az önkormányzat további támogatását gazdasági és pályázati tanácsadás révén.

A felmérés eredményeinek részletes ismertetését az RMKT könyvtárában található tanulmányban olvashatják az érdeklõdõk.

Csatlós Pál és Kelemen Jutka